

«Тобі,
"Кобзаре",
наша шана»

До 175 річчя із часу виходу в світ
першої поетичної збірки
Т. Шевченка "Кобзар" (1840)

Т. Шевченку

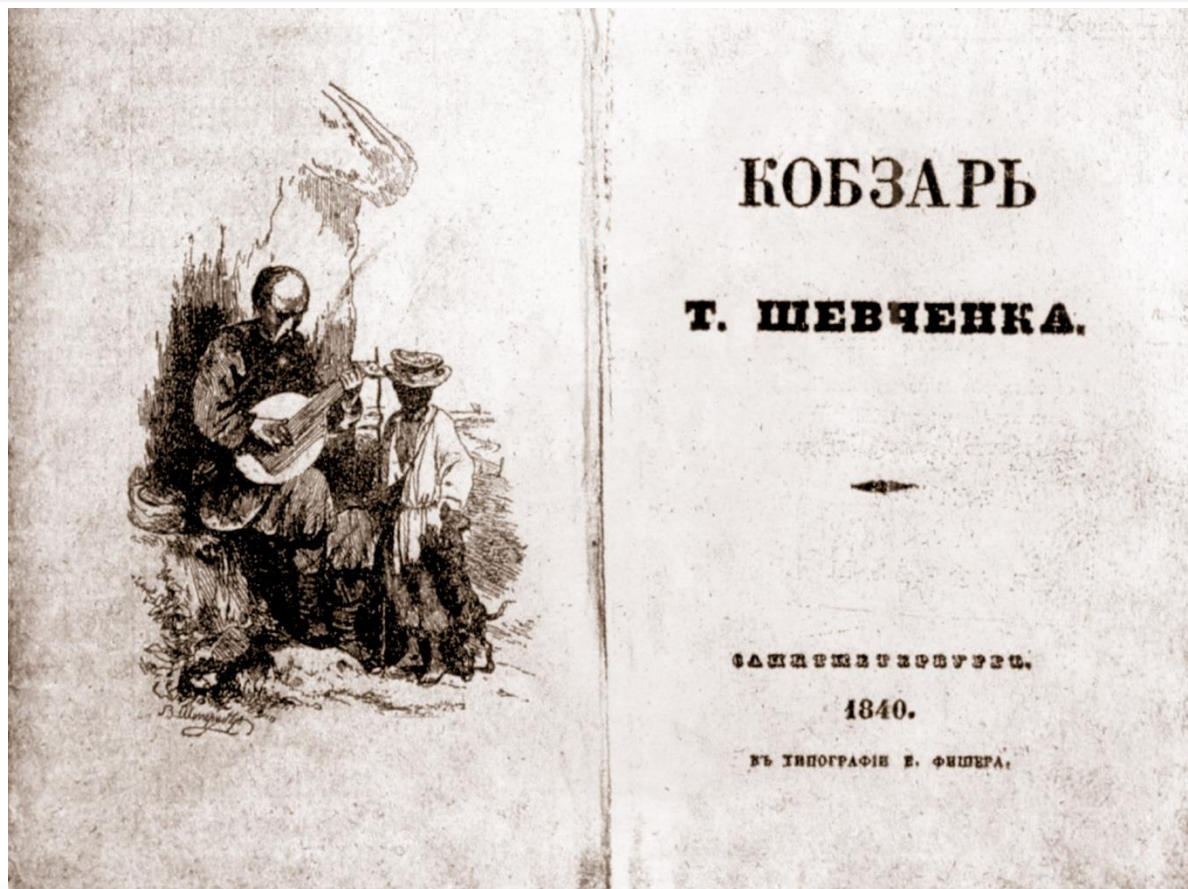
**175 років тому (1840)
у Петербурзі побачила
світ перша поетична
збірка
Тараса Григоровича
Шевченка
«Кобзар»**

**Тарас
Григорович
Шевченко
(1814 - 1861)**

*Ти мусиш нам співця назвати,
Адже умів лиш він один
Рабів німих так захищати.
А хто так оспівав, як він,
Садок вишневий коло хати?*

Д. Білоус

**Книжку тиражем близько 1 000 примірників
на свій кошт видав П. Мартос у друкарні Є. Фішера**

Из книги В. Сиротенко (Вербицкого) «Незнакомый вам Тарас Шевченко и его друзья»

Мартосу легко было решить цензурный вопрос. Близким его родственником по матери был цензор Корсаков.

С цензором проблем не было. Он восторженно прочёл имеющиеся стихи и поэмы и подписал их в печать с минимальной правкой. Фишер также в считанные дни стал печатать книгу. "Тарасову ночь" Корсаков подписал, даже не успев прочесть. N55. 1840 р., мая 20.

1. Запись о выпуске в свет книги Шевченко "Кобзар" в реестре, поданном Петербургским цензурным комитетом в Главное управление цензуры

N	Время вступления	Заглавие	Где напечатана	Когда выдан билет	Имя цензора, подписавшего билет
551	Апреля 18	"Кобзарь" Т. Шевченка	В типографии Фишера	[Апреля 18]	Корсаков

Легко было решить вопрос и с печатанием. Владелец типографии Фишер был дальним родственником Мартоса, к тому же проиграл ему в карты столько, что за эти деньги не одну книгу можно было бы издать.

Іван Франко

про цю збірку висловився так

«Поява Шевченкового “Кобзаря” 1840р. в Петербурзі мусить вважатися епохальною датою в розвою українського письменства, другою після “Енеїди” Котляревського. Ця маленька книжечка відразу відкрила немов новий світ поезії, вибухнула мов джерело чистої, холодної води, заясніла невідомою досі в українському письменстві ясністю, простотою і поетичною грацією вислову».

З усіх прижиттєвих видань перший "Кобзар" мав найпривабливіший вигляд: якісний папір, зручний формат, чіткий шрифт. Примітна особливість його – на початку книги офорт за малюнком Василя Штернберга: народний співак – kobzar із хлопчиком-поводирем. Це не ілюстрація до окремого твору, а узагальнений образ kobzаря, який і дав назву збірці.

Після появи цієї збірки Шевченка почали називати kobzарем. Навіть сам Тарас Шевченко деякі свої повісті підписав "Кобзар Дармограй".

До першого «Кобзаря»

ввійшло вісім творів:

«Думи мої, думи мої,
лихо мені з вами!»

«Перебендя»

«Катерина»

«Тополя»

«Думка»

«До Основ'яненка»

«Іван Підкова»

«Тарасова ніч»

— Богъ съ тобою! — та якъ мертва
 На дилъ повалылась. —
 Обиззався старый батько:
 — Чого ждешъ, небого? —
 Зарыдала Катерына,
 Та бухъ іому въ ноги:
 — Просты мени, мій батечку!
 Що я наробыла,
 Просты мени, мій голубе,
 Мій соколе мылый! —
 — Нехай тебе Богъ прощае,
 Та добрыя люды,
 Мольсь Богу, та йды собі —
 Мени легше буде. —
 Ледве встала, поклонылась,
 Выйшла, мочкы, зъ хаты —
 Осталыся сыротама
 Старый батько й маты.
 Пишла въ садокъ у вышневый,
 Богу помолылась,
 Взяла земли нидъ вышнею,
 На хрестъ почепыла,

Перше видання «Кобзаря» було надруковано ярижкою.

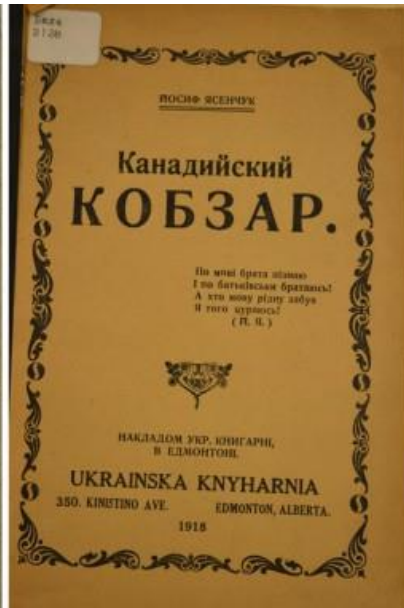
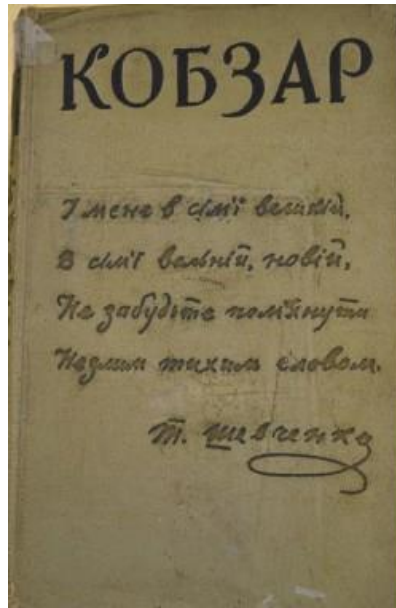
Яри́жка - жартівливо-зневажлива назва російської абетки, застосованої до української мови, включно з літерами *ы* (названої ери, звідки й саме слово ярижка) і *ь* (ять). До створення кулішівки ярижку використовував дехто добровільно (Квітка-Основ'яненко, Метлинський, Шевченко).

Указ російського уряду 1876 року (Емський указ) забороняв окрему українську абетку, а до друку допускалися тільки тексти, записані «без отступления от общерусской орфографии». Цей указ був чинний до 1905 року. Правопис при цьому, за винятком збереження етимологічного *ъ* в кінці слів після приголосних, був фонетичний.

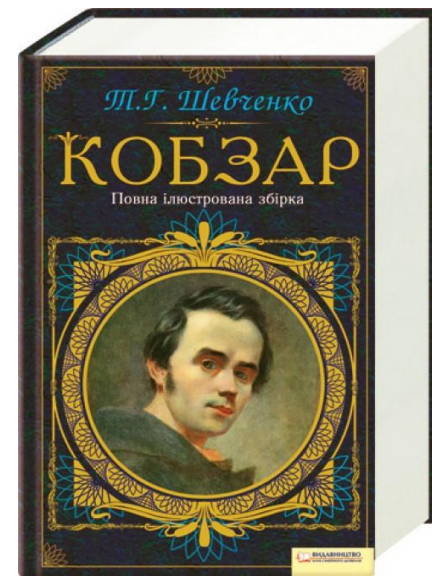
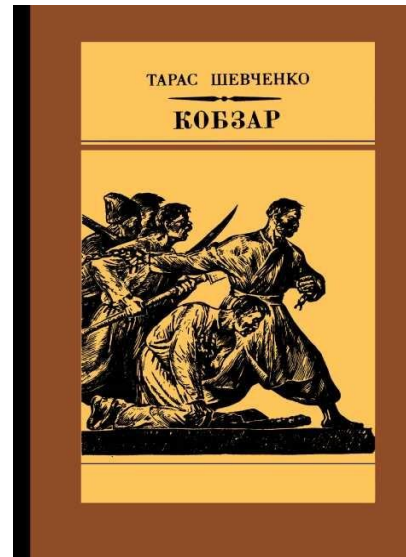
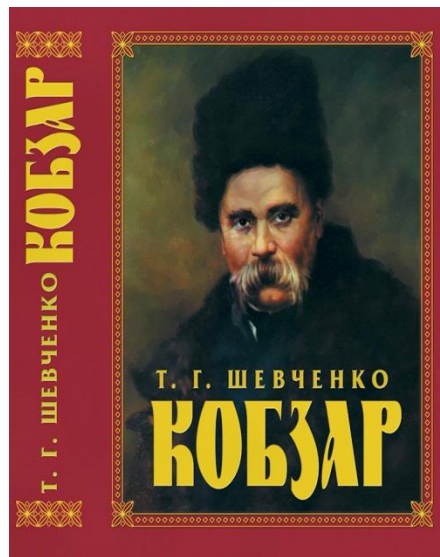
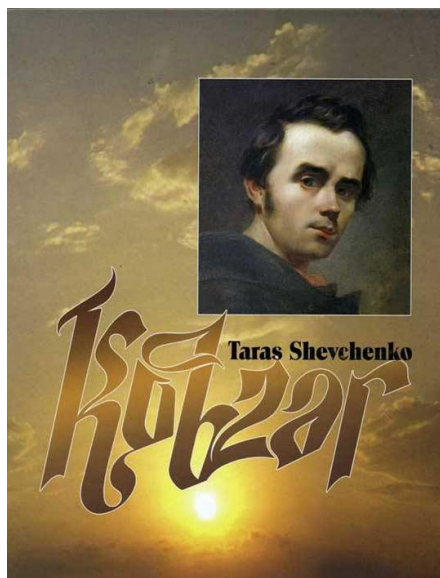
“Кобзар” увібрав у себе науку віків. За кожною сторінкою “Кобзаря” – пророцтво.

Шевченків “Кобзар” сторінка за сторінкою відкриває Правду про сутність усього українства, про думи і мрії, про гетьманів і неподілену владу: «Великих слів велика сила» (на балакунів, які нічого не роблять, а тільки знають багато говорити – з «Посланія»); «гнилою колодою по світу валяться» (на дармоїдів – з «Минають дні»); «за шмат гнилої ковбаси» (на безхарактерних нікчемних людей, які й рідну матір могли би продати – з поеми «П. С.»); «не за Україну, а за її ката» (на тих, хто чужим вислугуються – з поеми «Кавказ»); не минати «ні титли, ні тії коми» (дуже докладно і глибоко щось брати, прочитувати – з «Посланія»); «грязь Москви, варшавське сміття» (на національних зрадників – з «Посланія»); «на всіх язиках мовчати» (не протестувати на кривди – з «Кавказу»); «наша не своя земля» (рідний край під чужим пануванням – з «Мені однаково»).

Кожен “Кобзар” – це окрема розповідь про його видавців, про невідомих читачів

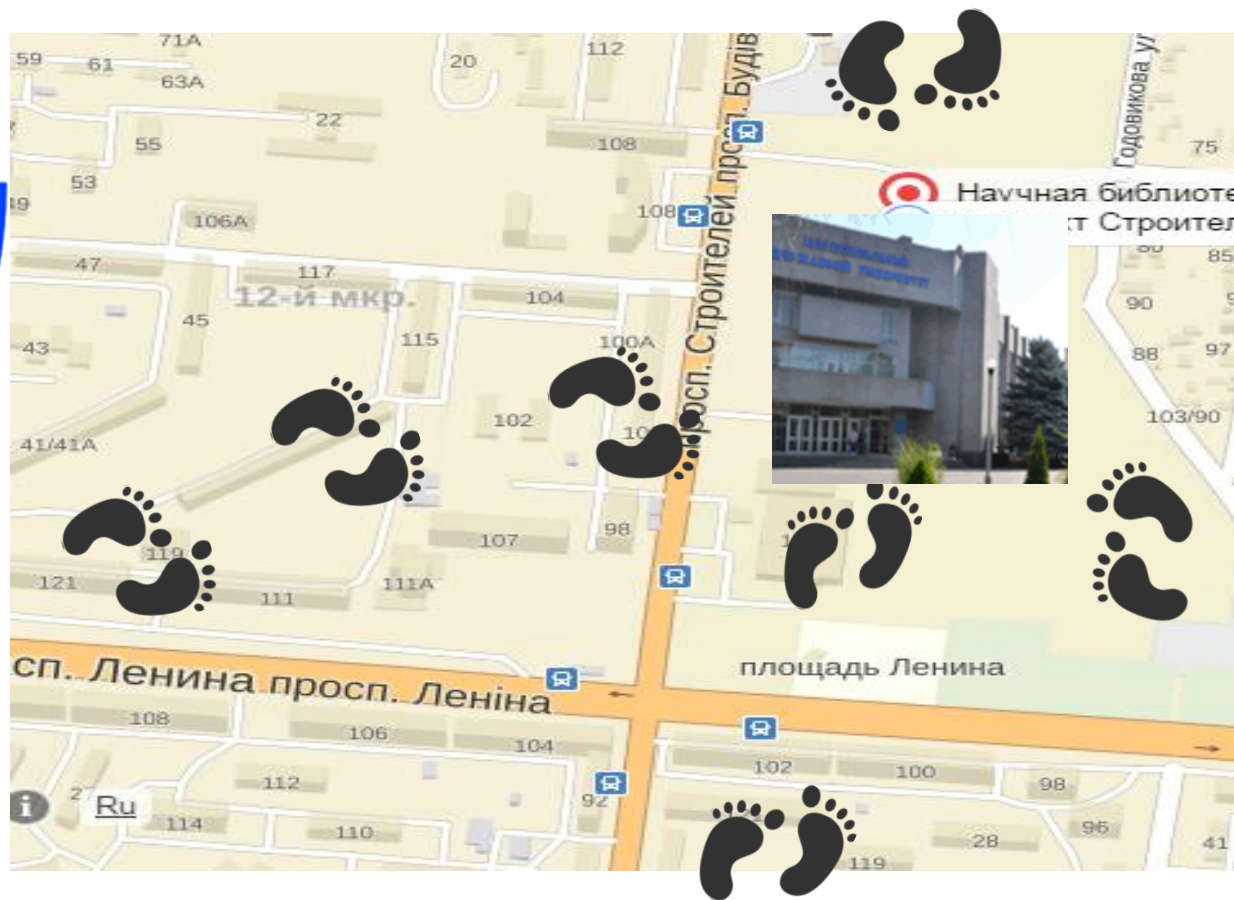

Взяти в руки «Кобзар», щоб читати його
та заглиблюватися в зміст цієї невмирущої поезії,
можна у фонді наукової бібліотеки
Маріупольського державного університету.

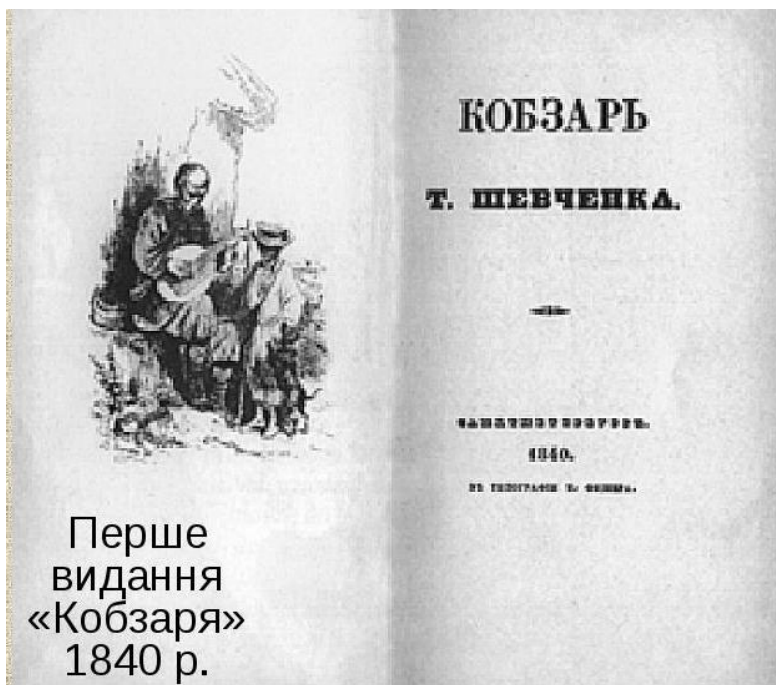

м. Маріуполь,
пр. Будівельників, 129.

*Корпус історичного
факультету і
факультету грецької
філології (каб. 101-3а).*

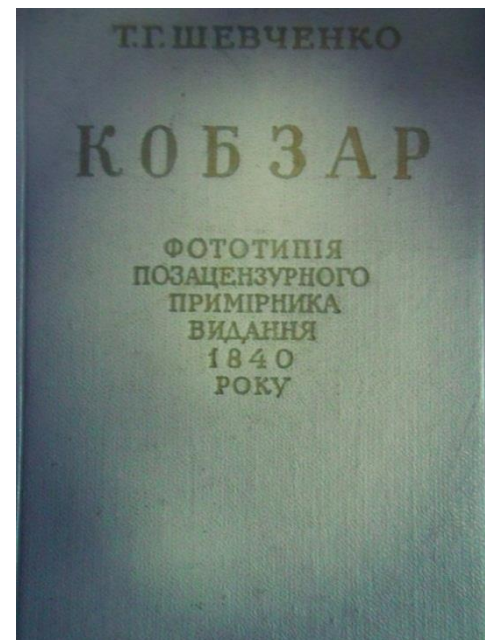

Прижиттєві видання творів Т. Шевченка стали раритетами ще у середині ХІХ століття. Саме ця обставина зумовила звернення до такої форми відтворення першодруків шевченкових видань, як фототипія. Готуючись до 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка, видавництво Академії Наук УРСР здійснило 1962 року фототипічне перевидання «Кобзаря» на 115 сторінок без змін і виправлень накладом 100 000 примірників. Післямову до видання написав Василь Бородин.

Перше
видання
«Кобзаря»
1840 р.

Примірник цього видання «Кобзаря» є у фонді рідкісної і цінної книги (ФРЦК) та у читальному залі факультету філології та масових комунікацій наукової бібліотеки МДУ.

Абонемент наукової і художньої літератури (АНХЛ) НБ МДУ пропонує більш сучасні видання «Кобзаря»

Т.Г. Шевченка

1. Шевченко Т.Г. Кобзар. – К.: Держвидав художньої літератури, 1952. – 493 с.
2. Шевченко Т.Г. Кобзар. – К.: Держвидав художньої літератури, 1954. – 491 с.
3. Шевченко Т.Г. Кобзар. – К.: Дніпро, 1976. – 599 с.
4. Шевченко Т.Г. Малий кобзар: Вибрані поезії для дітей. – К.: Веселка, 1976. – 384 с.
5. Шевченко Т.Г. Кобзар / Вст. ст. О. Гончара. – К.: Дніпро, 1980. – 613 с.
6. Шевченко Т.Г. Кобзар / Вст. ст. О. Гончара. – К.: Дніпро, 1989. – 543 с.
7. Shevchenko T. Kobzar. – K.: Mystetstvo publishers, 2013. – 336 pp. – in English.

Повний перелік творів Т.Г. Шевченка
та наукових матеріалів про нього
та його творчість представлено
в каталогах і картотеках НБ МДУ

 Наукова бібліотека
Маріупольського державного університету

  ЕЛЕКТРОННИЙ КАТАЛОГ

http://nb_mdu/EK...

 Наукова бібліотека
Маріупольського державного університету

  **ЕЛЕКТРОННА
КАРТОТЕКА СТАТЕЙ**

http://nb_mdu/EKS...

Використані матеріали

Мартос П.И. Эпизоды из жизни Шевченко [Електронний ресурс]
// Режим доступу <http://litopys.org.ua/shevchenko/vosp14.htm>

Панченко В. Петр Мартос, издатель «Кобзаря» [Електронний ресурс]
// Режим доступу <http://www.day.kiev.ua/ru/article/ukraina-incognita/petr-martos-izdatel-kobzarya>

Фототипічні, факсимільні та репринтні видання творів Т.Г. Шевченка у колекції МКДУ [Електронний ресурс]
// Режим доступу <http://vuam.org.ua/uk/...>

Дякуємо за увагу!

***Автор – провідний бібліотекар абонементу
наукової та художньої літератури
Л. В. Давидова***

***Для оформлення використані матеріали
з Інтернету та авторські фотографії
Н. Г. Силенко, співробітника абонементу
навчальної літератури***